

MOKSLININKO REPREZENTACIJOS SKAITMENINĖJE ERDVĖJE SĄSAJOS SU PUBLIKACIJŲ DUOMENŲ BAZĖMIS

Lina Šarlauskienė | Aleksandro Stulginskio universitetas
Studentų g. 11, LT-53361 Akademija, Kauno r.
El. paštas: lina.sarlauskiene@gmail.com

Straipsnyje analizuojamos mokslinių rezultatų sklaidos galimybės kuriant antrosios kartos saityno priemonėmis ir akademinių bibliotekų paslaugomis papildytą mokslininko skaitmeninį identitetą. Atlikus tyrimą, nustatytos pagrindinės mokslininko skaitmeninio identiteto kūrimo priemonės: mokslininko gyvenimo aprašymo bei mokslinių publikacijų sąrašų viešinimas, mokslometrijos rodiklių pateikimas, socialinių tinklų ir kitų antrosios kartos saityno įrankių naudojimas; saityno naršymo apie mokslininką ir jo veiklą rezultatai. Siejant literatūros ir atvejo analizės metodus, iširtos šių priemonių taikymo galimybės asmeniniu bei instituciniu lygmeniu ir problemos Lietuvoje bei tarptautiniu mastu. Siekiant populiarinti mokslinius pasiekimus, įgyti asmeninį ar institucinį žinomumą bei pripažinimą šiuolaikinėje mokslo komunikacijoje, itin svarbu atsižvelgti ne tik į tradicinius mokslo vertinimo, bet ir besiplėtojančius alternatyviuosius sklaidos aspektus: asmeninį dalyvavimą mokslininkų socialiniuose tinkluose, aktyvų dalykinės ir mokslinės informacijos skleidimą interneto erdvėje, institucinį ir nacionalinį suinteresuotumą kuriant mokslininkų duomenų bazes, tarptautinį bendradarbiavimą formuojant, perkeltant ir publikuojant mokslininkų publikacijų sąrašus.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: *akademinių bibliotekos, mokslo komunikacija, personalinė bibliografija, skaitmeninis identitetas.*

ĮVADAS

Šiuolaikinėje mokslo komunikacijoje itin svarbi mokslininkų pasiektų rezultatų sklaida bei mokslininko potencialių gebėjimų viešinimas, siekiant pritraukti lėšų moksliniams tyrimams ar rasti partnerių tyrimams atlikti. Šiuos uždavinius galima įgyvendinti naudojant tinklaveikos visuomenės ir socialinių tinklų informacijos sklaidos priemones, susiejant jas su akademinėse bibliotekose

rengiamomis mokslininkų publikacijų duomenų bazėmis ar mokslininkų asmeninėmis bibliografijomis.

Pastaruoju metu akademinės institucijos yra suinteresuotos pasiekti tarptautinę mokslinės veiklos pripažinimą skatindamos mokslininkus publikuoti mokslinių tyrimų rezultatus prestižiniuose mokslo leidiniuose, turinčiuose aukštą citavimo rodiklį. Tačiau šios institucijos ir mokslininkai per mažai dėmesio skiria savo veiklos ir pasiekimų sklaidai. Užsienio šalyse jau kalbama apie informacijos sklaidą socialiniuose tinkluose, naudojant alternatyvias mokslometrijos priemones ir pan. Atsiranda mokslinių tyrimų šiose srityse. Lietuvoje apie tai mažai diskutuojama, neatliekami moksliniai tyrimai.

Šio straipsnio tikslas – išanalizuoti mokslinių rezultatų sklaidos galimybes kuriant skaitmeninį mokslininko identitetą, susijusį su antrosios kartos saityno priemonėmis ir akademinėms bibliotekoms paslaugomis. Tyrimui naudoti mokslinės literatūros bei atvejo analizės, interneto svetainių, duomenų bazių ir kitų informacijos paieškos priemonių tyrimo informacijos sklaidos bei duomenų daugkartinio naudojimo aspektu metodai.

Išanalizavus mokslinę literatūrą, buvo išnagrinėtos mokslinių rezultatų sklaidos priemonės, mokslininko skaitmeninio identiteto samprata bei sąsajos su mokslinių rezultatų sklaidos galimybėmis. Atlikus informacijos sklaidos analizę akademinėms bibliotekoms duomenų bazėse, bendrosiose paieškos sistemose ir universitetų interneto svetainėse, buvo nustatytas Lietuvoje ir užsienio šalyse naudojamų mokslininko ir jo mokslinių rezultatų reprezentacijos priemonių veiksmumas bei sąsajos su akademinėms bibliotekoms kuriamomis mokslo publikacijų duomenų bazėmis ir mokslinių rezultatų vertinimo rodikliais. 2014 ir 2016 metais buvo atlikta bendroji ir institucinė Lietuvos mokslininkų reprezentacijos skaitmeninėje erdvėje analizė. Bendroji Lietuvos mokslininkų reprezentacijos skaitmeninėje erdvėje analizė buvo atliekama pateikiant užklausas apie Lietuvos mokslą ir mokslininkus lietuvių bei anglų kalbomis, nagrinėjant informacijos sklaidos rezultatus paieškos sistemoje *Google*. Institucinė Lietuvos mokslininkų reprezentacijos skaitmeninėje erdvėje analizė buvo atlikta ištyrus 14 valstybinių ir 9 nevalstybinių universitetų interneto svetainių puslapius mokslui bei universiteto padalinių (fakultetų, centrų, institutų) teikiamą informaciją apie mokslo rezultatus ir darbuotojus. Taip pat atlikta mokslininko rezultatų sklaidos atvejo analizė, pasirinkus straipsnio autorės publikacijų sąrašą iš akademinėms bibliotekoms duomenų bazių daugkartinės kompiuterizuotos sklaidos galimybių antrosios kartos saityno priemonėmis tyrimą.

MOKSLININKO REPREZENTACIJOS SKAITMENINĖJE ERDVĖJE GALIMYBĖS

Mokslininko reprezentacija gali būti suvokiama kaip informacijos apie jo mokslinius pasiekimus sklaida. Pastaruoju metu mokslinių rezultatų publikavimas ir mokslininko žinomumas yra itin svarbus asmeninės, institucinės ir šalies mokslinės veiklos vertinimo veiksnys, todėl mokslinių rezultatų sklaida turėtų būti vykdoma sąmoningai, naudojant įvairias galimas priemones, jas susiejant su profesionaliai kuriamomis mokslo publikacijų duomenų bazėmis. Atsitiktinis informacijos patekimas į skaitmenį erdvę neatspindi mokslinių pasiekimų visumos ir sudaro sunkumų vartotojams rasti reprezentatyvią informaciją. Mokslinėje veikloje dabar itin aktualus kokybiškų mokslinių publikacijų įtraukimas į tarptautines duomenų bazines (*Scopus*, *Web of Science* ir kt.) bei duomenų bazių kūrimas ar naudojimas mokslo publikacijų vertinimui, pamirštant atvirąją mokslinių pasiekimų sklaidą įvairioms šalies ir užsienio visuomenės grupėms. Šis tikslas gali būti pasiektas, mokslo publikacijų sąrašus (asmeninę bibliografiją) platinant per sąmoningai kuriamą mokslininkų skaitmeninį identitetą, kuris atspindėtų asmeninius, institucinius ir šalies pasiekimus mokslo srityje. Identitetas yra apibrėžiamas kaip tapatybė¹, gali būti suprantamas kaip kolektyvinių savybių visuma, pagal kurią galima atpažinti žmogų, organizaciją, sritį ir kt. Phillipio Windley'io požiūriu, identiteto savybės ar elementai gali būti skirtingos svarbos, priklausyti nuo pasirinkimo ir konteksto. Kadangi identitetas yra socialinis reiškinys, jis gali kisti ar būti keičiamas². Virginijus Savukynas teigia: „identitetas atsiranda iš santykio su kitu“³, todėl svarbu ne tik būdingų bruožų aprašymas, bet kontekstas bei išskirtinumas, parodantis savitų bruožų visumą.

Identiteto samprata kinta skirtingais laikotarpiais ir skirtingose visuomenėse. Šiuolaikinėje visuomenėje dažnai analizuojami vartotojiškumo aspektai. Esant pakankamam pragyvenimo lygiui ir plėtojantis šiuolaikinėms technologijoms, leidžiančioms greitą informacijos sklaidą bei jos kaitą, individai gali konstruoti ir rekonstruoti informaciją apie save⁴, gali pasirinkti ir propaguoti tam tikrą gyvenimo būdą arba naudoti identitetą kaip vertingą rinkodaros veiksnį⁵.

Atsižvelgiant į identiteto sampratą, analogiškai yra apibūdinamas ir skaitmeninis identitetas (angl. *digital identity*, *digital entity*) – skaitmeninė informacija, reprezentuojanti asmenį, grupę, sritį ir kt. Jis taip pat gali būti skirtas formaliai asmens identifikacijai. Kaip teigia Ghazi Ben Ayedas, skaitmeninis identitetas gali būti priskirtinas ne tik asmeniui ar asmenims, bet ir gyvūnams, daiktams ir pan.⁶

Šalia skaitmeninio identiteto dar minimas virtualusis identitetas (angl. *Internet identity*, *Internet persona*, *online identity*, *virtual identity*) – socialinis interneto

virtuotojų identitetas, dažniausiai siejamas su socialiniais tinklais⁷. Viena identiteto dalis yra asmenį apibūdinanti, kontaktinė, veiklos ir gyvenimo aprašymo, interesų bei kita asmeninė informacija. Kita dalis – socialinė priklausomybė grupėms, t. y. socialinis identitetas, susijęs su skaitmenine reputacija. Mokslininkai nurodo, kad identitetą siekiama aktyviai konstruoti, o skaitmeninė reputacija (angl. *online, web, digital reputation*) susiformuoja iš kitų pateiktų atsiliepimų.

Analizuoti identiteto aspektai taikytini ir mokslininko skaitmeniniam identitetui apibrėžti. Mokslinės karjeros formavimui, mokslinių tyrimų finansavimui ir mokslinių rezultatų pripažinimui reikalingas mokslinis matomumas (skaitomumas, cituojamumas, bendradarbiavimas). Todėl mokslininko skaitmeniniam identitetui svarbi įvairiapusiška jo mokslinės veiklos skaitmeninė sklaida. Akademinų institucijų tinklalapiuose dažniausiai pateikiama tradicinė informacija apie mokslininką (angl. *researcher profile*), t. y. mokslininko gyvenimo aprašymas ir jo mokslinių publikacijų sąrašai. Plėtojantis vartotojiškos visuomenės mąstysenai, jog kiekvienas turi propaguoti savo pasiekimus ir aktyviai konstruoti savo identitetą, mokslininkai taip pat turi naudoti šiuolaikines priemones savęs ir savo veiklos reprezentacijai.

Atsižvelgiant į antrosios kartos saityno priemones bei akademinų bibliotekų teikiamas paslaugas, galima kurti išplėstinį mokslininko skaitmeninį identitetą, pateikiant ne tik mokslininko gyvenimo aprašymą ir publikacijų sąrašą. Pavyzdžiui, išplėstinėse mokslinėse publikacijose (angl. *enhanced publication*) gali būti teikiama tyrimų rezultatų analizė, susieta su tyrimų duomenimis, papildoma informacija (žemėlapiais, nuotraukomis, interaktyviomis iliustracijomis ir kt.) bei duomenimis, atsiradusiais po publikavimo (komentarai, mokslometrijos rodikliai, reitingai), ir kt.⁸ Taigi, sėkmingai mokslininko reprezentacijai reikalingas sąmoningai instituciniu ir asmeniniu lygmeniu kuriamas, išplėstinis mokslininko skaitmeninis identitetas, kuriam būdingi šie susiję elementai:

- 1 Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius, 2001, p. 310.
- 2 CRAIB, I. *Experiencing Identity*. London, 1998, p. 7–8.
- 3 SAVUKYNAS, V. Interpretuojant identitetą: Sociosemiotinė „kito“ analizė. *Kultūrologija*, 2000, t. 6, p. 377–412.
- 4 WINDLEY, P. J. *Digital Identity*. Sebastopol, 2005, p. 8–9.
- 5 ČERNEVIČIŪTĖ, J. Vartojimas, identitetas ir gyvenimo stilius. *Filosofija. Sociologija*, 2006, nr. 3–4, p. 20–24.
- 6 BEN AYED, Ghazi. Digital Identity. In BEN

AYED, Ghazi. *Architecting User-Centric Privacy-as-a-Set-of-Services*. Springer International Publishing, 2014, p. 12.

7 BAIER, T.; ZIRPINS, Ch.; LAMERSDORF, W. Digital Identity: How to be Someone on the Net. In *Proceedings of the IADIS International Conference of e-Society*. Lisbon, 2003, p. 815–820.

8 TAUTKEVIČIENĖ, G.; ŠARLAUSKIENĖ, L. ir kt. *Naudojimasis elektroniniais mokslo informacijos ištekliais* [interaktyvus]. Vilnius, 2014 [žiūrėta 2016 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lmba.lt/node/14473>>.

- mokslininko gyvenimo aprašymas;
- mokslinių publikacijų sąrašų viešinimas;
- mokslometrijos rodiklių pateikimas;
- socialinių tinklų ir kitų antrosios kartos saityno (angl. *Web 2.0*) priemonių naudojimas;
- saityno naršymo apie mokslininką ir jo veiklą rezultatai.

Manoma, kad ateityje mokslininkai turės aktyvų gyvenimo aprašymo tinklalapį (angl. *live CV*), kuriame nuolat atsinaujins mokslinių publikacijų sąrašai bei įvairūs jų vertinimo rodikliai. Tai atskleistų mokslininkų ir akademinų bendruomenių svarbą (angl. *impact factor*) bei galėtų būti dabartinio recenzavimo proceso ir kokybės vertinimo alternatyva⁹.

LIETUVOS MOKSLININKŲ INSTITUCINĖ REPREZENTACIJA ATVIROJOJE SKAITMENINĖJE ERDVĖJE

Instituciniu lygmeniu mokslininkų reprezentacijai dažniausiai naudojamas mokslininko gyvenimo aprašymas ir svarbiausių mokslinių publikacijų sąrašas, kuriuos galima rasti atvirai internete, neprisijungus prie kurių nors duomenų bazių. Mokslometrijos rodiklių analizė dažniausiai nėra viešinama atvirojoje skaitmeninėje erdvėje ir pateikiama prenumeruojamose duomenų bazėse ar mokslo rezultatų vertinimo sistemose. Informacija apie mokslininką bei jo gyvenimo aprašymas itin svarbus norint identifikuoti mokslininką bei jo mokslinių tyrimų kryptis, profesinę bei mokslinę patirtį, priklausomybę institucijai ar akademinėi bendruomenei ir kt. Dažniausiai gyvenimo aprašymą kuria pats mokslininkas, nurodymas svarbiausius aspektus ir pateikdamas publikacijų sąrašą.

Kiekviena mokslo bei studijų institucija viešina informaciją apie institucijos mokslininkus savo svetainių tinklalapiuose, tačiau jų pateikimo tradicija yra nevienoda Lietuvos ir užsienio akademinėse institucijose. Pastarųjų interneto svetainėse galima rasti visų institucijos mokslininkų sąrašą ir, pasirinkus dominančio mokslininko pavardę, sužinoti informaciją apie jį (pvz., *Monash University* <<http://monash.edu/research/people/profiles/>>). Dažnai pateikiami atskiri žymiausių mokslininkų sąrašai, sudaroma galimybė rasti mokslininkus pagal dominančią mokslo sritį ar kitus aspektus.

Lietuvos 23 universitetų interneto svetainėse mokslininkus reprezentuojanti informacija nėra taip aiškiai ir išsamiai pateikiama:

- bendras institucijos mokslininkų sąrašas pateikiamas tik dviejų valstybinių universitetų svetainėse. Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Lietuvos sporto universiteto puslapiuose *Mokslas* galima pasirinkti nuorodą *Mokslininkai* bei

rasti institucijos mokslininkų gyvenimo aprašymus su nuoroda į publikacijų sąrašus, kurie yra automatiškai generuojami iš institucijų bibliotekų kuriamų duomenų bazių. Tokiu būdu gaunami naujaisi ir visus mokslo rezultatus apimantys publikacijų sąrašai. ISM svetainėje galima rasti puslapį *Akademiniai darbuotojai* ir šių darbuotojų gyvenimo aprašymus su pateiktais publikacijų sąrašais.

- Mykolo Romerio universitetas reprezentuoja tik geriausius mokslininkus, kurių atrinktas publikacijas (paskelbtas anglų kalba tarptautinėse duomenų bazėse) galima rasti per komercinę mokslinės sklaidos, vertinimo ir tinklaveikos sistemą PURE <<https://mruni.pure.elsevier.com>>. Ši geroji patirtis galėtų būti naudojama ir kitose akademinėse institucijose, dar galėtų būti pateikiami mokslininkų gyvenimo aprašymai, reprezentuojami visi mokslininkai bei jų moksliniai rezultatai;
- penkių valstybinių universitetų informacija apie mokslininkus (jų sąrašai, gyvenimo aprašymai su publikacijų sąrašais) pateikiama tik vidiniuose centru, katedrų ar institutų tinklalapiuose, t. y. žemiausios grandies padalinių lygmeniu. Vienas šių universitetų skelbia tik mokslininkų publikacijų sąrašus, nepateikdamas mokslininkų gyvenimo aprašymų;
- kitų penkių valstybinių universitetų svetainėse galima rasti tik darbuotojų sąrašus su kontaktine informacija;
- aštuoni nevalstybiniai ir vienas valstybinis universitetas savo svetainėse tiriamuoju laikotarpiu nepateikė jokios informacijos apie mokslininkus ar darbuotojus bei jų mokslo publikacijas.

Palyginus 2014 ir 2016 metų institucijų svetainių tyrimo mokslininkų reprezentacijos aspektu rezultatus, pakitimas nėra akivaizdus, tačiau galima pasidžiaugti per tuos metus pradėtu kurti Mykolo Romerio universiteto ekspertų portalu PURE.

Išsami informacija apie Lietuvos mokslininkus nėra lengvai randama ir interneto paieškos sistemose. Atlikus paiešką saityne, rastos kelios patikimos mokslininkų duomenų bazės, tačiau jose pateikiama informacija nėra išsami:

- *Lietuvos mokslo potencialas* <<http://mokslas.lmt.lt/>> – duomenų bazė, kurioje mokslininkai registruoti pagal išduotus mokslo laipsnio diplomus. Ši duomenų bazė apima 2003–2008 m. ir joje galima rasti tik trumpą informaciją apie disertacijas. Norint sužinoti daugiau, reikia atlikti papildomą informacijos apie kiekvieną mokslininką paiešką.
- *Lietuvos mokslininkų bei tyrėjų duomenų bazėje* <<http://lms.lt/mtdb/>> mokslininkai gali prisiregistruoti savarankiškai ir pateikti informaciją apie išsilavinimą,

9 PRIEM, J.; PIWOWAR, H. A.; HEMMINGER, B. M. Altmetrics in the Wild: Using Social Media to explore Scholarly Impact. In *arXiv pre-*

print arXiv:1203.4745 [interaktyvus], 2012 [žiūrėta 2016 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://arxiv.org/html/1203.4745v1>>.

darbo patirtį ir mokslinę veiklą. Jie turi galimybę prisegti gyvenimo aprašymą ir pateikti nuorodą į savo publikacijų sąrašą. Šioje duomenų bazėje galima mokslininkus rasti pagal abėcėlę, mokslo kryptis ir institucijas. Tai galėtų būti tinkama mokslo rezultatų sklaidos ir paieškos vieta, tačiau joje prisiregistravusių mokslininkų nedaug. Apie šią duomenų bazę mokslininkai sužino atsitiktinai ir prisiregistruoja savanoriškai. Informaciją apie savo publikacijas jie pateikia labai įvairiai, nėra vieno sprendimo. Sudėtinga atsirinkti mokslininkus pagal mokslinės veiklos lygį ir mokslinių publikacijų vertinimo kriterijus.

Mokslininką reprezentuojančios informacijos pateikimo būdai yra itin svarbūs jos suradimo galimybėms ir institucijoms vertėtų į tai atkreipti dėmesį.

Kitas svarbus aspektas – pateikiamos informacijos išsamumas, patikimumas, savalaikis atnaujinamumas bei daugkartinio panaudojimo galimybės integruojant mokslininko atnaujinamą informaciją su institucijose naudojamomis mokslo publikacijų duomenų bazėmis.

Mokslinės publikacijos yra pagrindinis mokslinių tyrimų įrodymas, gautų rezultatų paskelbimo ir mokslinės diskusijos priemonė. Mokslinių publikacijų skaičius ir jų kokybė parodo mokslininko pasiekimus bei mokslinį potencialą, dėl kurio mokslininkas gali dalyvauti įvairiuose pareigų ar mokslinių projektų konkursuose, rasti tarptautinio bendradarbiavimo galimybių ir kt. Mokslinių publikacijų sąrašas atspindi mokslininko veiklą, todėl yra svarbiausias mokslininko reprezentacijos ir identiteto elementas.

Mokslinės publikacijos vertinamos pagal kokybinius ir kiekybinius kriterijus, todėl dažnai rūšiuojamos pagal pasirinktais kriterijais nustatytą vertingumą. Mokslo publikacijų vertės nustatymas šiuo metu yra itin aktualus mokslometrijos diskusijų objektas. Analizuojant mokslininko skaitmeninį identitetą, mokslinių publikacijų skirstymas pagal vertinimo kriterijus taip pat yra svarbus viešinimo aspektas. Šiame tyrime akcentuojamos galimybės viešinti mokslines publikacijas, suskirstytas pagal šiuo metu populiariausius tarptautinius vertinimo kriterijus. Vertingiausios yra recenzuotos mokslo publikacijos, paskelbtos leidiniuose, įtrauktuose į tarptautines duomenų bazines ir turinčiuose kuo didesnius citavimo rodiklius. Kadangi kiekviena mokslo publikacijų duomenų bazė turi ribotą ir nebūtinai vienodą registruotų leidinių skaičių, citavimo rodikliai atspindi tik tos konkrečios duomenų bazės citavimo duomenis. Todėl mokslinės publikacijos gali turėti kelių duomenų bazių (pavyzdžiui, *Index Copernicus*, *Scopus*, *Thomson Reuters Journal Citation Index*) citavimo rodiklius.

Mokslinių publikacijų sąrašus mokslininkai gali kurti savarankiškai ar naudoti duomenų bazėse registruotus duomenis. Savarankiškai rengiant sąrašus sugaištama daug laiko, be to, reikia išmanyti bibliografinių aprašų taisykles. Pa-

prasčiau pasinaudoti duomenų bazėmis, kurias kuria komerciniai leidėjai, informacijos tiekėjai ar akademinės institucijos. Šiuo atveju susiduriama su kitomis problemomis: informacija apie mokslininkų publikacijas išsibarsčiusi po skirtingas tarptautines duomenų bazes, ta pati publikacija gali būti registruota keliose duomenų bazėse.

Norint gauti mokslininko visa apimantį publikacijų sąrašą, geriausia būtų naudotis:

- institucinėmis mokslinių publikacijų duomenų bazėmis, kuriose akademinė bibliotekų specialistai registruoja mokslininkų publikacijas, įrašdami informaciją apie publikaciją bei jos vertingumą (pavyzdžiui, recenzuojama, publikuota tarptautinėje duomenų bazėje, turinti citavimo rodiklius ir pan.). Vieną kartą suregistruota informacija sudaro galimybę vėliau daugelį kartų gauti mokslinių publikacijų sąrašus pagal įvairius poreikius (reikiamo laikotarpio, pagal publikacijų rūšį ir kt.). Žinoma, norėdami rasti informaciją apie visas savo publikacijas, mokslininkai turi nepamiršti apie jas informuoti bibliotekos specialistus;
- mokslinės informacijos paieškos sistemomis (pavyzdžiui, *Scholar Google*), kurios suranda informaciją iš įvairių duomenų bazių.

Pirmuoju atveju naudojamos specialistų kuriamos mokslo publikacijų duomenų bazės. Lietuvoje visų universitetų ir kai kurių kitų aukštųjų mokyklų bibliotekos registruoja savo institucijos mokslininkų publikacijas, todėl mokslininkai ar institucijos gali gauti publikacijų sąrašus, o ieškantieji mokslinės informacijos susipažinti su atliktų mokslinių tyrimų rezultatais. Mokslininkai sąrašus gali gauti:

- institucinėse publikacijų duomenų bazėse,
- institucinėse virtualiose bibliotekose;
- Lietuvos akademinėje elektroninėje bibliotekoje eLABa <<http://www.elaba.lt>>.

Institucinėse duomenų bazėse publikacijų sąrašus galima gauti bibliografinių aprašų forma pagal metus, publikacijų vertingumą ir kt., tačiau jų duomenys nėra viešai prieinami. Iš šių duomenų bazių viešai prieigai virtualiose bibliotekose pateikiami tik publikacijų bibliografiniai įrašai be jų citavimo ir kitų vertinimo rodiklių. Norint gauti publikacijų sąrašą virtualiose bibliotekose, reikia šiek tiek sugaišti laiko: atlikti paiešką pagal mokslininko vardą bei pavardę, gautų publikacijų įrašus išsaugoti į *e. lentyną*, o joje tuos įrašus siųsti į informacijos tvarkymo programėlę *Refworks* ar *EndNote*.

Institucinėse duomenų bazėse ir virtualiose bibliotekose galima rasti informaciją tik apie toje institucijoje dirbančius ar dirbusius asmenis ir, jeigu mokslininkas keičia darbovietę, jo moksliniai rezultatai atsispindi keliose skirtingose vietose. Visi mokslininko rezultatai turėtų atsispindėti bendrojoje virtualioje bibliotekoje eLABa

LEAB
Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka

Lina Šarlauskienė Visi ištekliai Ieškoti Išplėstinė paieška

Visos dokumentų rūšys tiksliai frazė visur

Atrinkti

internetė (27)
laisvus bibliotekoje(-se) (8)

Tikslinti rezultatus

Ištekliai

- ASU bibliotekos katalogas (8)
- ASU mokslo publikacijos (9)
- eLABa PDB talpykla (15)
- KTU bibliotekos katalogas (4)
- KU bibliotekos katalogas (2)
- KU mokslo publikacijos (1)
- LEU bibliotekos katalogas (3)
- LEU mokslo publikacijos (5)
- LMAVB bibliotekos katalogas (2)
- LSMU bibliotekos katalogas (1)
- LSMU institucinės talpyklos e. dokumentai (be ETD dokumentų) (1)
- LSMU mokslo publikacijos (4)
- LSU bibliotekos katalogas (2)
- ŠU bibliotekos katalogas (2)
- ŠU mokslo publikacijos (2)
- VDU bibliotekos katalogas (2)
- VGTV bibliotekos katalogas (1)
- VU bibliotekos katalogas (6)

Daugiau pasirinkimų

Bibliotekų filialai

- ASU Centrinė biblioteka (4)
- KTU Centrinė biblioteka (4)
- LSU Centrinė biblioteka (2)
- VU Profesorių skatytė (1)

Daugiau pasirinkimų

Rodyti aktualius straipsnius (bX Hot Articles paslauga, tik angliška sąsaja) ▾

Rezultatai 1 - 10 iš 41 **Visi ištekliai**

Atrinkti internetė (27) | laisvus bibliotekoje(-se) (8)

- ☆ **Plagiato prevencijos geroji patirtis užsienio aukštosiose mokyklose [elektroninis išteklius] : mokslo studija / Lina Šarlauskienė, Lina ; Aleksandro Stulginskio universitetas. Akademijs, 2012. 55 p. UDK: 343.533.9:378. ● Internetė**
Ištekliai internete Detaliau Apžvalgos ir žymės Kt. paslaugos
- ☆ **Writing Study Papers [Elektroninis išteklius] : Learning Materials for Students / Lina Šarlauskienė; Aleksandras Štulas. Akademijs, 2012. 243 p. ● Internetė**
Ištekliai internete Detaliau Apžvalgos ir žymės Kt. paslaugos
- ☆ **Naujas periodinis mokslo darbų leidinys : [į klausimus atsako leidinio redaktorius doc. dr. Jonas Jasaitis / kalbėjosi Lina Šarlauskienė, Lina ; Aleksandro Stulginskio universitetas. Žemės ūkio mokslai. ISSN 1392-0200. 2012, t. 19, nr. 2. 2012, p. i-iii. ● Internetė**
Ištekliai internete Detaliau Apžvalgos ir žymės Kt. paslaugos
- ☆ **Institucinių pokyčių vadybos sistemos [elektroninis išteklius] : metodiniai patarimai savarankiškai užuodučiai atlikti / Lina Šarlauskienė, Lina ; Aleksandro Stulginskio universitetas. Administravimo ir kaimo plėtros katedra. Akademijs, 2012. 17 p. ● Internetė**
Ištekliai internete Detaliau Apžvalgos ir žymės Kt. paslaugos
- ☆ **Elektroninių periodinių leidinių leidyba / Lina Šarlauskienė. Šarlauskienė, Lina. Informacijos mokslai. 2000, t. 14, p. 96-104. ISSN 1392-0564**

1 PAV. Informacija apie mokslininko publikacijas virtualioje bibliotekoje

(1 pav.), tačiau šiuo metu joje pasitaiko netikslumų ir daugkartinio tų pačių duomenų pateikimo dėl perėjimo prie naujų publikacijų duomenų bazių pildymo institucijose.

Apibendrinant galima pasakyti, kad institucinėse duomenų bazėse registruojama itin aktuali, mokslininką reprezentuojanti informacija. Tačiau viešai prieigai skirti publikacijų sąrašų sudarymo būdai yra per sudėtingi, nėra galimybės mokslininkui savarankiškai viešai skelbti sugeneruotą ir automatiškai nuolat atnaujinamą savo publikacijų sąrašą bei pateikti nekintamą tokio puslapio interneto adresą. Kaip buvo minėta, tik du universitetai, pasinaudodami publikacijų duomenų bazėse kaupiama informacija, mokslininkų puslapiuose pateikia automatiškai atsinaujinančius jų publikacijų sąrašus (2 pav.).

Naudojantis antruoju atveju, mokslininkas savarankiškai gali gauti viešą ir nuolat atnaujinamą publikacijų sąrašą. Tereikia naudotis mokslinės informacijos paieškos sistemos *Scholar Google* <<https://scholar.google.lt/>> paslauga *Mano šaltiniai* (angl. *My Citation*). Mokslininkui asmeniškai prisiregistravus prie *Scholar Google*, automatiškai pateikiamas publikacijų sąrašas, kurį galima tvarkyti (ištrinti nereikalingus, pridėti trūkstamus šaltinius) ir viešai publikuoti (3 pav.).

Paieškos rezultatas
[Žūrėti pažymėtus](#) | [Pažymėti visus](#) | [Nuimti pažymėjimus](#) | [Tikslinti](#) | [Išsaugoti/siųsti](#) | [E. lentyną](#) | [Prenumeruoti naujienas](#)

 Paieškos kriterijus (-iai): **W-autorius=** ANTANAS SKARBALIUS.
 surikiuota pagal Metai mažėja.

 Rikiuoti pagal: **Autonūs(a-z)** • **Antraštė(a-z)** • **Metai mažėja** • **Metai didėja**.

 Kiti atvaizdavimo būdai: **lentele** • **autoriai, antraštės ir el. dokumentai** • **autoriai ir antraštės** • **antraštės ir publikavimo duomenys**.

 Norėdami daugiau sužinoti apie leidinį ir/arba atlikti su juo norimus veiksmus, pavyzdžiui, užsisakyti, spauskite juo įrašo eilės numerį.
 Saugojimo vietų ir egzempliorių stulpelyje (tik lenteles atvaizdavimo būde) skliaustuose rodoma kiek tam tikrame bibliotekos filiale iš viso yra išduota arba užsakyta.
 Pavyzdžiui, reikšmė „(6/2)“ reiškia, kad tame filiale yra 6 leidinio egzemplioriai, iš kurių 2 yra išduoti arba užsakyti.

Įrašai: 1– 50 iš 227

	Publ.rūšis	Autorius	Antraštė	Šaltinis/Išleista	Internete
1	☐	Pranešimas Knubaitė, Audinga, Skarbalius, Antanas,	Locomotion and physiological characteristics in semi-professional female wing handball player.	Current issues and new ideas in sport science : 9th conference of the Baltic sport science society : abstracts, Kaunas, 27-29 April 2016. ISBN 9786098040968 p. 144-145.	Konferencijos tezės
2	☐	Pranešimas Lazauskas, Andrius, Skarbalius, Antanas,	Factors affecting long-term athlete development: a review.	Current issues and new ideas in sport science : 9th conference of the Baltic sport science society : abstracts, Kaunas, 27-29 April 2016. ISBN 9786098040968 p. 117-118.	Konferencijos tezės
3	☐	Pranešimas Vidūnaitė, Gabija, Skarbalius, Antanas,	Heart rate demands in semi-professional female handball.	Current issues and new ideas in sport science : 9th conference of the Baltic sport science society : abstracts, Kaunas, 27-29 April 2016. ISBN 9786098040968 p. 142-143.	Konferencijos tezės
4	☐	Pranešimas Dudėninė, Lilita, Skarbalius, Antanas,	Lithuanian women's judo championship matches (time-motion) peculiarities.	1-st scientific and professional conference on judo "Applicable research in judo" : book of abstracts : 13-14 February, 2015, Zagreb, Croatia ISBN 9789533170350 p. 57.	
5	☐	Pranešimas Dudėninė, Lilita, Skarbalius, Antanas,	Technical performance profile in Lithuanian women's judo.	8th Conference of Baltic Society of Sport Sciences "Sport Science for Sports Practice and Teacher's Training" : Abstracts, April 22-24, 2015, Vilnius, Lithuania. ISBN 9789955209881 p. 28-29.	
6	☐	Pranešimas Grinčikaitė, Lina, Skarbalius, Antanas, Stanislavaitis, Aleksas, Garbašauskaitė, Inga,	Analysis of the changes in women (the best in the world) 100 meters sprint results on the terms of the age aspect.	8th Conference of Baltic Society of Sport Sciences "Sport Science for Sports Practice and Teacher's Training" : Abstracts, April 22-24, 2015, Vilnius, Lithuania. ISBN 9789955209881 p. 35-37.	
7	☐	Straipsnis Knubaitė, Audinga, Skarbalius, Antanas,	Didelio meistriškumo krašto pozicijos rankininkės rungtynių lokomocijos ir biologinės krūvio vertės charakteristika.	Sporto mokslas. ISSN 1392-1401 2015, Nr. 4(82) p. 70-74.	Straipsnis
8	☐	Pranešimas Lazauskas, Andrius, Skarbalius, Antanas,	A long-term athlete development: are non-athletic factors so important?	8th Conference of Baltic Society of Sport Sciences "Sport Science for Sports Practice and Teacher's Training" : Abstracts, April 22-24, 2015, Vilnius, Lithuania. ISBN 9789955209881 p. 41-42.	

2 PAV. Lietuvos sporto universiteto mokslininko publikacijų sąrašo pavyzdys

Mokslininko publikacijų sąrašo išsamumas šiuo atveju priklauso nuo publikacijų registravimo kitose duomenų bazėse. Jeigu visos publikacijos bus registruojamos institucinėse duomenų bazėse ir perduodamos į *Scholar Google*, mokslininkai visada galės gauti visą ir naujausią publikacijų sąrašą. Viešai publikavus šį sąrašą, mokslininkui nebereikia kopijuoti ir įkelti publikacijų sąrašo į institucijos ar kitą svetainę, kurioje aprašomi jo pasiekimai. Pakanka pateikti savo *Scholar Google* puslapio (angl. *profile*) interneto adresą.

Scholar Google mokslininko šaltinių puslapyje pateikiama ir papildoma informacija apie publikacijas: per šią informacijos sistemą randami publikacijų citavimo duomenys ir suskaičiuotas *Scholar Google* H indeksas. Ši informacija labai svarbi mokslininkams, tačiau, kaip ir virtualios bibliotekos, neatspindi visų reikiamų aspektų – nėra citavimo rodiklių iš kitų duomenų bazių, publikacijų skirstymo pagal rūšis ir informacijos apie jų sklaidą įvairiose duomenų bazėse. Taip pat *Scholar Google*, institucinėse publikacijų duomenų bazėse ir virtualiose bibliotekose nėra sąsajų su tarptautinėmis mokslininkų identifikacijos sistemomis, mokslininkų socialiniais tinklais ir alternatyviomis mokslometrijos priemonėmis.

Lina Sarlauskienė
Aleksandras Stulginskis university, Kauno kolegija/University of Applied Sciences
Verified email at go.kauko.lt

Follow

Google Scholar

Get my own profile

Title	Cited by	Year
Dzenbudizmo įžvalgų taikymas institucinių pokyčių vadyboje L Sarlauskienė Vadybos mokslas ir studijos - kaimo verslų ir jų infrastruktūros plėtrai 4 ...	3	2011
Understanding of Plagiarism by the Students in HEIs of Lithuania L Sarlauskienė, L Stabingis Procedia-Social and Behavioral Sciences 110, 638-646	2	2014
Informacinio raštingumo ugdymo nuotolinio mokymosi metodais vadyba: patirtis ir perspektyvos G Tautkėvičienė, L Šarlauskienė Jaunųjų mokslininkų darbai, 90-101	2	2007
Measures for plagiarism prevention in students' written works: case study of ASU experience L Stabingis, L Šarlauskienė, N Čepaitienė Procedia-Social and Behavioral Sciences 110, 689-699	1	2014
Lithuanian on-line periodicals on the World Wide Web L Sarlauskienė Information Research 6 (3)	1	2001
Studijų rašto darbų įforminimo bendrieji metodiniai patarimai ASU studentams V Valius		2014
Plagiato prevencijos geroji patirtis užsienio aukštosiose mokyklose L Sarlauskienė		2013

Citation indices

	All	Since 2010
Citations	9	8
h-index	2	2
i10-index	0	0

3 PAV. Informacija apie mokslininko publikacijas *Scholar Google* tinklalapyje *My Citation*

Apibendrinant mokslininko reprezentacijos instituciniu požiūriu tyrimą galima teigti, kad institucijos bei Lietuvos akademinė bendruomenė per menkai naudojami galimybėmis pateikti informaciją apie mokslinę veiklą ir pasiekimus, sukurti mokslininkų duomenų bazes. Rasti informaciją instituciniu ar šalies lygmeniu apie visus ar žymiausius mokslininkus itin sudėtinga. Daugeliu atveju pateikiami statistiški, retai atnaujinami ir atrinkti duomenys, kurie neatspindi pasikeitimų mokslinėje veikloje, naujų ir visų asmens publikacijų. Tai informacijos sklaidos pasekmė, nes mokslininkas asmeniškai negali bet kuriuo metu atnaujinti savo gyvenimo aprašymo, nėra tiesioginių sąsajų su akademinėmis bibliotekomis kuriamomis publikacijų duomenų bazėmis, nėra nuorodų institucijų svetainėse į *Scholar Google My Citation* paslaugą. Dabartinėse institucinėse mokslininkų reprezentacijos bei mokslinių publikacijų sklaidos įrankiuose dar nėra sąsajų su antrosios kartos saityno bei alternatyviomis mokslometrijos priemonėmis. Situaciją būtų galima pakeisti naudojant atvirojo kodo ar prenumeruojamas mokslinių tyrimų informacines sistemas (angl. *Current research information system*), kuriose informacija pateikiama asmeniniu bei instituciniu lygmeniu susieta su įvairiais mokslinių rezultatų vertinimo rodikliais.

ASMENINĖ MOKSLININKO REPREZENTACIJA SKAITMENINĖJE ERDVĖJE

Siekiant didesnės mokslinių pasiekimų sklaidos bei bendradarbiavimo mokslinėje veikloje, galima asmeninė mokslininko reprezentacija. Šiuo atveju svarbu mokslininko iniciatyva bei galimybės lengvai pasinaudoti institucijų publikacijų duomenų bazėse kaupiama informacija. Asmeninė reprezentacija dažniausiai išreiškiama antrosios kartos saityno priemonėmis (angl. *Web 2.0*), kurios sudaro sąlygas savarankiškai platinti informaciją, bendrauti ir diskutuoti tarpusavyje, vertinti kitų paviešintus pranešimus. Naudojant šias technologijas mokslo komunikacijoje, galima operatyviai neformaliais kanalais skleisti informaciją apie mokslinius tyrimus, leidinius, publikacijas, konferencijas, suburti įvairių mokslo sričių bendruomenes, populiarinti mokslo veiklą bei pasiekimus, sužinoti nuomonę apie tyrimų ar leidinių kokybę.

Mokslo komunikacijos procesuose gali būti naudojamos įvairios antrosios kartos saityno priemonės: socialiniai tinklai, tinklaraščiai, socialinių nuorodų dalijimosi ir informacijos tvarkymo įrankiai, teksto ir vaizdo pranešimų svetainės, informacijos dalijimosi svetainės, dokumentų rengimo ir bendradarbiavimo įrankiai ir kt. Dauguma šių priemonių yra skirta informacijos sklaidai ir bendradarbiavimo skatinimui, kitos labiau padeda tiesioginėje mokslininko veikloje organizuojant konferencijas, renkant informaciją, ją cituojant ir pan. (1 lentelė).

Vieni svarbiausių mokslininko reprezentacijos, bendradarbiavimo bei publikacijų viešinimo priemonių yra mokslininkų socialiniai tinklai. Kai kurie socialiniai

1 LENTELĖ. Antrosios kartos saityno priemonės mokslininkams

Paskirtis	Priemonės	Pavyzdžiai
Informacijos ir naujienų sklaida	Tinklaraščių kūrimo įrankiai	Blogger WordPress Posterous
	Mikrotinklaraščių kūrimo įrankiai	Twitter Tumblr Instagram
Bendravimas, informacijos sklaida, mokslo publikacijų sąrašų viešinimas	Socialiniai tinklai	LinkedIn ResearchGate ResearcherID Graduate Junction MethodSpace Nature Network BiomedExperts

1 lentelės tęsinys

Paskirtis	Priemonės	Pavyzdžiai
Bendradarbiavimas	Konferencijų rengimo įrankiai	Adobe Connect GoToMeeting Skype
Informacijos rašymas ir publikavimas	Vikio puslapių kūrimo įrankiai	Wikispaces Wetpaint Wikia PBworks Media Wiki
Dokumentų rengimas ir dalijimasis	Dokumentų rengimo ir dalinimosi įrankiai	Google Docs Zoho Dropbox
	Nuotraukų dalinimosi įrankiai	Flick Picasa SmugMug
	Vaizdo įrašų dalinimosi įrankiai	SciVee Youtube Vimeo Viddler
	Pateikčių dalinimosi įrankiai	SlideShare Scribd SlideServe
Informacijos tvarkymas ir dalijimasis	Interneto nuorodų, bibliografinių įrašų ir dokumentų kaupimo, tvarkymo ir dalinimosi įrankiai	Delicious Diigo RefWorks EndNote Mendeley CiteUlike BibSonomy
Naujienų prenumeravimas	Naujienų gavimo priemonės	Google Reader Netvibes iGoogle Bloglines RSS

tinklai skirti tam tikrų mokslo sričių atstovams (pavyzdžiui, *MethodSpace* – socialinių mokslų atstovams, *Nature Network* – gamtos mokslų tyrėjams), kiti – visai mokslininkų bendruomenei (*ResearchGate*). Kai kurių socialinių tinklų kūrėjai yra komerciniai mokslinės informacijos leidėjai, kitų – akademinės bendruomenės.

Kiekvieno jų siūlomos reprezentacijos bei publikacijų viešinimo paslaugos turi savo pranašumų ir trūkumų. Prisiregistravus prie kurio nors komercinio leidėjo sukurto mokslininkų socialinio tinklo, dažnai randama tik to leidėjo duomenų bazėse esanti informacija apie publikacijas bei jų citavimo rodikliai. Pavyzdžiui, *ResearcherID* socialiniame tinkle rasime *Thomson Reuters* duomenų bazių publikacijas ir jų citavimo rodiklius, *Scopus* tinkle – *Elsevier* leidėjo turimus duomenis. Be to, mokslininkas gali naudotis komercinių leidėjų produktais tik jeigu jo institucija turi prieigą prie komercinio leidėjo duomenų bazės.

Jeigu mokslininkų netenkina nebaigtas jų publikacijų sąrašas, tuomet jie turi jį papildyti įrašdami informaciją apie kiekvieną savo publikaciją. Mokslininkai registruojasi keliuose socialiniuose tinkluose, kiekvieną kartą reikia iš naujo įrašyti duomenis apie save bei savo publikacijas. Atliekant tokius techninius informacijos įvedimo veiksmus, sugaištama daug laiko. Siekiant to išvengti, socialiniuose tinkluose lyg ir suteikiama galimybė automatiškai rasti ir pateikti prisiregistravusio mokslininko publikacijas ar perkelti jų sąrašą iš vieno tinklo į kitą (pavyzdžiui, iš *ORCID* į *ResearcherID*).

Realiai siekiant pasinaudoti publikacijų įrašų perkėlimo funkcijomis mokslininkų socialiniuose tinkluose, susiduriama su sunkumais:

- informacija apie publikacijas ieškoma tik vienoje ar keliose duomenų bazėse;
- nerandama visų publikacijų;
- publikacijų sąrašas perkeliamas su klaidomis;
- nesuteikiama galimybės perkelti informacijos iš *Scholar Google* paslaugos *My Citation*;
- nesuteikiama galimybės importuoti įrašų iš informacijos tvarkymo įrankių ar institucijų publikacijų duomenų bazių.

Pavyzdžiui, socialiniame tinkle *Research Gate* <<https://www.researchgate.net>> teikiamos publikacijų paieškos ir importavimo paslaugos, bet jomis pasinaudojus rezultatai nedžiugina: rastos tik kelios publikacijos iš keliasdešimties, duomenų importavimas iš *RefWorks* neįvyko. Norint aprašyti publikaciją rankiniu būdu, taip pat iškilo problema – publikacijų aprašymo formose pateikiamos ne visos publikacijų rūšys, todėl neaišku, kaip aprašyti mokslo studiją.

Atlikus šią analizę paaiškėjo, kad mokslininkai turi plačias galimybes pasirinkti informacijos apie save ir savo publikacijas pateikimo ir sklaidos vietas, tačiau netenkina mokslininkų poreikių: kiekvieną kartą mokslininkas turi iš naujo pateikti informaciją apie save, įrašyti informaciją apie savo publikacijas, negali gauti įvairių duomenų bazių citavimo rodiklių.

Šią situaciją teigiama linkme galėtų pakeisti mokslininkų identifikacijos sistemos. Mokslininkų identifikacija yra svarbi dėl tinkamo publikacijų priskyrimo jų autoriams. Institucinėse publikacijų duomenų bazėse mokslininkams yra sutei-

kiami identifikatoriai, kitur jie suteikiami asmeniškai registruojantis. Pavyzdžiui, prisiregistravus mokslininkų socialiniuose tinkluose *ORCID* ar *ResearcherID*, jų suteiktas autoriaus identifikatorius yra susiejamas su duomenų bazės *Scopus Author ID* (4 pav.). Tačiau šie mokslininkų identifikatoriai nėra siejami su kitai socialiniais tinklais, institucinėmis duomenų bazėmis bei *Scholar Google*. Pastaruoju metu egzistuojanti mokslininkų identifikacija neišsprendžia daugkartinio mokslininko gyvenimo aprašymo bei publikacijų sąrašų teikimo.

Lina Šarlauskienė Works (4) Sort

ORCID ID
 orcid.org/0000-0001-9787-7543
 Return to my view

Also known as
 Sarlauskiene

Other IDs
 ResearcherID: H-1298-2014
 Scopus Author ID: 7801523439

Measures for Plagiarism Prevention in Students' Written Works: Case Study of ASU Experience
 Procedia - Social and Behavioral Sciences
 2014-01 | journal-article
 DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.12.913
 Source: CrossRef Metadata Search Preferred source

Understanding of Plagiarism by the Students in HEIs of Lithuania
 Procedia - Social and Behavioral Sciences
 2014-01 | journal-article
 DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.12.908
 Source: CrossRef Metadata Search Preferred source

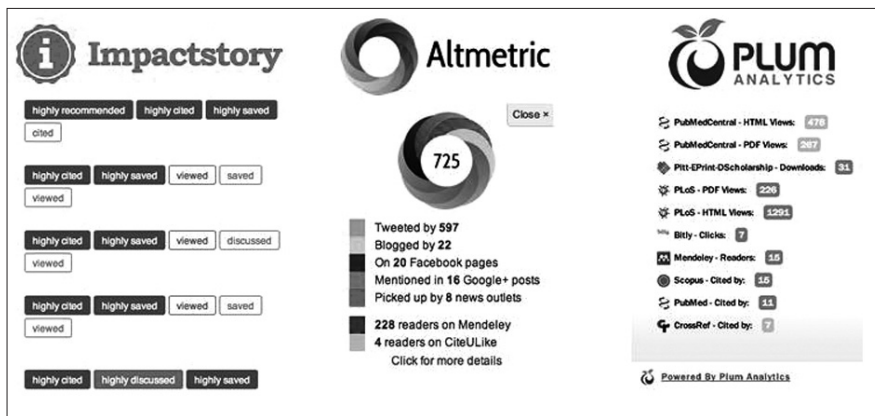
4 PAV. Mokslininko susietieji identifikacijos duomenys tinklalapyje *ORCID*

Kitų antrosios kartos saityno priemonių naudojimas taip pat turi įtakos asmeinei mokslininko reprezentacijai bei gali būti gera priemonė sklaidai apie mokslo publikacijas:

- Tinklaraščiuose plačiau nei interneto svetainėse atskleidžiamos profesinės ir mokslo aktualijos, pateikiama asmeninė nuomonė, sulaukiama kitų komentarų bei diskusijų. Mokslinės informacijos bei publikacijų viešinimui gali būti naudojami šiuo metu populiarūs mikrotinklaraščiai, kai trumpa bei vaizdi informacija perteikiama *Twitter* ar *Instagram* įrankiais;
- Mokslininkų rašomi ir redaguojami vikio puslapiai ar mokslinės vikipedijos (pavyzdžiui, *Protopedia*) yra itin tinkama mokslo populiarinimo priemonė bei patikimos mokslo informacijos šaltinis;
- Įvairių dokumentų rengimo ir dalijimosi priemonės padeda mokslinės bendruomenės atstovams lengviau pasiekti bendros veiklos rezultatus, gauti ir dalintis reikalingais informacijos šaltiniais;
- Informacijos tvarkymo įrankiai (pavyzdžiui, *RefWorks*, *Mendeley* ir kt.) taupo mokslininkų laiką išsaugant informaciją apie šaltinį, susiejant jį su viso teksto dokumentu, cituojant naudojamą literatūrą ir automatiškai sudarant literatūros sąrašus pagal pasirinktą citavimo stilių.

Visos šios ir kitos antrosios kartos saityno priemonės tiesiogiai ar netiesiogiai turi įtakos mokslininko identitetui. Mokslo informacijos sklaida tinklaraščiuose, socialiniuose tinkluose, vaizdo ar teksto pranešimuose tiesiogiai skatina domėtis perteikiama informacija, atsiversti aprašomą publikaciją ar sužinoti apie organizuojamą konferenciją. Mokslininko naudojami informacijos tvarkymo ar socialinių nuorodų dalijimosi įrankiai parodo, kad jis geba naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, siekia mokslinės veiklos efektyvumo bei atvirumo. Antrosios kartos saityno technologijos yra vienas efektyviausių būdų siekiant sąmoningai formuoti mokslininko skaitmeninį identitetą ir populiarinti jo mokslinės veiklos rezultatus. Užsienio mokslininkų atliktų tyrimų rezultatai rodo, kad socialinių tinklų ir kitų priemonių naudojimas gerokai padidina mokslinių dokumentų suradimo ir pasirinkimo galimybes, skaitomumo ir citavimo rodiklius¹⁰.

Analizuotų antrosios kartos saityno priemonių, mokslinės informacijos duomenų bazių, dokumentų sklaidos galimybių gausa formuoja poreikį analizuoti mokslinės informacijos ir su ja susijusios vartotojų veiklos aktyvumą bei viešai skelbti šio aktyvumo rezultatus. Taigi, antrosios kartos saityno priemonės sudarė sąlygas plėtoti altmetrijos, t. y. alternatyvaus mokslo vertinimo, metodus. Tradicinis mokslo vertinimas dažniausiai yra susijęs su mokslinių dokumentų recenzavimo bei žurnalų, straipsnių ir autorių citavimo analizės procesais. Kaip jau buvo

5 PAV. Altmetrijos priemonių ir rodiklių pavyzdžiai¹¹

10 PRIEM, J.; PIWOWAR, H. A.; HEMMINGER, B. M. Altmetrics in the Wild: Using Social Media to explore Scholarly Impact. In *arXiv preprint arXiv:1203.4745* [interaktyvus], 2012 [žiū-

rėta 2016 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://arxiv.org/html/1203.4745v1>>.

11 Paveikslo šaltinis: <<http://www.wellesley.edu/lts/research/projects/emergingtech/altmetrics>>.

minėta, tradiciniai vertinimo metodai kritikuojami dėl subjektyvumo, vienintelės duomenų bazės kaip vertinimo šaltinio pasirinkimo ir kt.

Altmetrijos kiekybiniai rodikliai gali pateikti išsamesnę informaciją apie mokslinių dokumentų naudojimą, atskleidžiant jų vertingumą ne tik per citavimo, bet ir kitus kiekybinius duomenis. Altmetrijos rodikliai gali parodyti, kiek kartų dokumentas buvo peržiūrėtas, skaitytas, išsaugotas, cituotas kūrinyse ar diskutuota, rekomenduota, pasidalinta, išsaugota bibliografinė nuoroda, parašyta apžvalgų, vikio straipsnių, įkelta vaizdo įrašų, spragtelėta patiktukų (angl. *likes*) ir kt.

Altmetrijos priemonių, generuojančių mokslinės informacijos naudojimo rodiklius, pasirinkimas yra platus. Mokslinė bendruomenė dar nėra apsisprendusi dėl jų standartizavimo ir naudojimo formaliajame mokslo vertinime, tačiau jai vis suniau ignoruoti mokslo komunikacijoje didėjančius socialinio aktyvumo aspektus. Mokslinės informacijos poveikis ir poreikis gali būti atskleidžiamas *Altmetric.com*, *ImpactStory*, *Plum Analytics*, *PLoS Impact Explorer*, *ResearchGate* ir kitomis altmetrijos priemonėmis.

Altmetrijos rodikliai vis dažniau pateikiami įvairiuose socialiniuose tinkluose, komerciniuose mokslinių rezultatų vertinimo įrankiuose ar mokslinės informacijos duomenų bazėse. Tačiau nėra vienos duomenų bazės, socialinio tinklo ar įrankio, kuriame būtų galima aptikti visus būtinus mokslininko reprezentacijos bei formuojamo jo skaitmeninio identiteto elementus. Apibendrinant antrosios kartos saityno priemonių naudojimą mokslo komunikacijoje, galima teigti, kad socialinis bendravimas internete turi didelę įtaką skaitmeniniam asmens identitetui bei mokslinių rezultatų sklaidai. Mokslininkai ir jų institucijos turėtų rasti galimybių naudoti šias priemones bei skatinti jų koreliaciją su tradicinėmis mokslininko reprezentacijos priemonėmis.

SAITYNO NARŠYMO APIE MOKSLININKĄ IR JO MOKSLINIUS REZULTATUS ANALIZĖS SVARBA MOKSLININKO REPREZENTACIJAI SKAITMENINĖJE ERDVĖJE

Visa publikuota asmeninė ir dalykinė informacija apie mokslininką, jo registracija socialiniuose tinkluose, publikacijos tinklaraščiuose ir kitos interneto platybėse randamos žinios atsiskleidžia atlikus paiešką saityne. Interneto naršyklės (*Google* ar kt.) paieškos lange įrašę asmens vardą ir pavardę, galime gauti įvairius to asmens reprezentaciją atspindinčius rezultatus. Kadangi interneto vartotojai informacijos pirmiausia ieško naudodami įprastas interneto naršykles, specialistai ir mokslininkai turi būti atidūs jų paieškos rezultatams.

Kaip teigia Amanda Izenstark, norint aktyviai kurti asmeninį skaitmeninį įvaizdį, reikėtų atlikti interneto naršyklėje pateiktų duomenų analizę ir pakoreguoti juos publikuojant interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose ir kitose vietose tinkamą informaciją:

- patariama interneto erdvėje atskirti asmeninę ir dalykinę informaciją, naudojant skirtingus el. pašto adresus ir identifikavimosi vardus. Viešinant dalykinę ir mokslinę informaciją, turėtų būti pateikiamas tikrasis asmens vardas, pavardė ir kita informacija, kuri identifikuoja asmenį kaip mokslinių publikacijų autorių, jo priklausomybę institucijai, ir institucijos naudojamą el. pašto adresą. Skelbiant asmeninio pobūdžio informaciją, galima naudoti slapyvardį ir asmeninį el. pašto adresą;
- reikėtų atkreipti dėmesį į institucijos puslapiuose publikuojamą informaciją: ar ji atnaujinta, ar pateikti naujausi mokslo publikacijų aprašai ir pan.;
- mokslininkai turėtų naudotis akademiniais socialiniais tinklais, *Scholar Google My Citation* ir kitomis mokslo komunikacijai skirtomis priemonėmis, kurios tiesiogiai parodo asmens priklausomybę mokslinei bendruomenei¹².

Informacinių technologijų specialistai siūlo kurti mokslininkų informacijos tinklus, kurių pagrindas būtų semantinės paieškos metodai¹³. Šiuo atveju būtų galima viešai publikuoti atrinktą ir patikrintą informaciją apie mokslininką.

Mokslininko skaitmeniniam identiteto formavimui ir jo mokslinių rezultatų sklaidai itin svarbu, kad interneto vartotojai interneto naršyklės paieškos lange pirmiausia rastų mokslininko institucijos sukurtą tinklalapį, nuorodą į jo publikacijų sąrašą per *ResearchGate*, *Scholar Google My Citation* ir pan., o ne asmeninį tinklaraštį ar *Facebook* puslapį. Net minimalios asmeninės ir institucinės pastangos formuojant mokslininko, mokslo institucijos ir net šalies įvaizdį gali labai pagerinti mokslininko karjeros, institucijos ar mokslinės bendruomenės pripažinimo bei bendradarbiavimo aspektus.

Išvados

- 1) Mokslininko reprezentacija skaitmeninėje erdvėje bei aktyvus jo skaitmeninio identiteto formavimas svarbus mokslinei karjerai, mokslinių tyrimų sklaidai bei vertinimui ir pripažinimui. Mokslininko reprezentacija skaitmeninėje erdvėje yra itin veiksmingas rinkodaros elementas, kuris nėra

12 IZENSTARK, A. Look good when you're googled: Creating and Optimizing your Digital Identity. *Library Hi Tech News*, 2014, vol. 31, p. 14–16.

13 YAO, L.; TANG, J.; LI, J. A unified approach

to research profiling. In *Proceedings of the IEEE/WIC/ACM International Conference on Web Intelligence*. IEEE Computer Society. Washington, 2007, p. 359–366.

tinkamai naudojamas Lietuvos mokslo bendruomenėje. Aktyvus mokslininko skaitmeninio identiteto konstravimas asmeniniu, instituciniu bei šalies lygmeniu padėtų pasiekti didesnę mokslinių rezultatų matomumą ir plėtoti su tuo susijusius veiksnius: mokslo publikacijų skaitomumą, citavimą, mokslinį bendradarbiavimą.

- 2) Atsižvelgiant į tinklaveikos tendencijas, turėtų būti kuriamas antrosios kartos saityno priemonėmis ir akademinų bibliotekų paslaugomis papildytas skaitmeninis mokslininko identitetas. Tam naudotinos šios priemonės: mokslininko gyvenimo aprašymo bei mokslinių publikacijų sąrašų viešinimas, mokslometrijos ir altmetrijos rodiklių pateikimas, socialinių tinklų ir kitų antrosios kartos saityno įrankių naudojimas, saityno duomenų apie mokslininką analizė ir aktyvus viešos informacijos konstravimas.
- 3) Šiuolaikinės informacinės ir komunikacinės technologijos sudaro sąlygas pateikti informaciją interneto svetainėse, duomenų bazėse, mokslininkų socialiniuose tinkluose, informacijos sklaidos, dalijimosi ir tvarkymo priemonėmis. Mokslininkai turi galimybę pasirinkti jų keletą ar keliolika, tačiau dažnai negali pasinaudoti informacijos apie save ir savo publikacijas perkėlimo paslaugomis. Akademinės bibliotekos kuria ir atnaujina mokslinių publikacijų duomenų bazes, kurių informacija galėtų būti naudojama perteikiant informaciją šalies bei institucijų svetainėse, mokslininkų socialiniuose tinkluose, *Scholar Google* asmeniniuose mokslininkų puslapiuose. Tikėtina, kad laikui bėgant taip pat pagerės sąsajos tarp mokslininkų identifikacijos sistemų, mokslinių duomenų bazių, mokslinės informacijos paieškos sistemų bei socialinių tinklų. Tačiau svarbiausias veiksnys formuojant skaitmeninę mokslinę informacinę erdvę yra asmeninis mokslininkų ir akademinų institucijų iniciatyvumas.

Literatūra

1. BEEN AYED, Ghazi. Digital Identity. In BEEN AYED, Ghazi. *Architecting User-Centric Privacy-as-a-Set-of-Services: Digital Identity-Related Privacy Framework*. Springer International Publishing, 2014, p. 11–55.
2. BAIER, T.; ZIRPINS, Ch.; LAMERSDORF, W. Digital identity: How to be someone on the net. In *Proceedings of the LADIS International Conference of e-Society*. Lisbon, 2003, p. 815–820.
3. CRAIB, I. *Experiencing Identity*. London: Sage, 1998. 193 p.
4. ČERNEVIČIŪTĖ, J. Vartojimas, identitetas ir gyvenimo stilius. *Filosofija. Sociologija*, 2006, nr. 3–4, p. 20–24.
5. IZENSTARK, A. Look good when you're googled: creating and optimizing your digital identity. *Library Hi Tech News*, 2014, vol. 31, p. 14–16.
6. PRIEM, J.; PIWOWAR, H. A.; HEM-

- MINGER, B. M. Altmetrics in the wild: Using social media to explore scholarly impact. In *arXiv preprint arXiv:1203.4745* [interaktyvus], 2012 [žiūrėta 2016 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://arxiv.org/html/1203.4745v1>>.
7. SAVUKYNAS, V. Interpretuojant identitetą: socio-semiotinė „kito“ analizė. *Kultūrologija*, 2000, t. 6, p. 377–412.
8. *Tarptautinių žodžių žodynas*. Vilnius: Alma littera, 2001, p. 310.
9. TAUTKEVIČIENĖ, G.; ŠARLAUSKIENĖ, L. ir kt. *Naudojimasis elektroniniais mokslo informacijos ištekliais: mokomoji knyga* [interaktyvus]. Vilnius, 2014 [žiūrėta 2016 m. vasario 12 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.lmba.lt/node/14473>>.
10. WINDLEY, P. J. *Digital identity*. Sebastopol: O'Reilly Media, Inc., 2005. 256 p.
11. YAO, L.; TANG, J.; LI, J. An unified approach to research profiling. In *Web Intelligence, IEEE/WIC/ACM International Conference on*. IEEE Computer Society. Washington, 2007, p. 359–366.

RELATIONSHIP BETWEEN SCIENTIST'S REPRESENTATION IN THE DIGITAL SPACE AND DATABASES OF PUBLICATIONS

Lina Šarlauskienė

Summary

This article presents the results of analysing the possibilities of disseminating the results of scientific activity and deals with building a digital researcher identity, enhancing it by Web 2.0 tools and using academic library services. This research concludes the following tools for building up a researcher's digital identity: publishing personal Curriculum Vitae and a list of scientific papers supported by indicators of science-metrics and the use of social networks and other Web 2.0 related tools; results of web search on a researcher's scientific activity. The analysis of previous research works and case study were applied to determine the scope of application and the key problems arising from these tools in both Lithuania and on the international level. Alternative aspects of research dissemination are considered together with the traditional methods of research evaluation to achieve a better valorisation of scientific results and gain better recognition both on researcher's personal and institutional levels. These aspects include researcher's personal involvement into social scientific networks, active dissemination of daily and scientific information in the Web, institutional and national interest to the development of researcher databases, international cooperation for building, transferring and publicising lists of scientific papers.

Įteikta 2016 m. vasario 15 d.

Priimta 2016 m. liepos 4 d.